

STRATEGIA RZECZNICTWA KAMILIAŃSKIEJ MISJI POMOCY SPOŁECZNEJ

Warszawa, 2012

Kamilińska Misja Pomocy Społecznej jest niezależną instytucją działającą w strukturach Zakonu Ojców Kamilianów. Prowadzi działalność pożytku publicznego i od 2011 roku posiada status organizacji pożytku publicznego. Jest reprezentowana jednoosobowo przez Dyrektora posiadającego pełnomocnictwo Prowincjała Zakonu Kamilianów.

Misja i sposób działania KMPS jest określona w statucie nadanym przez Prowincjała Zakonu Ojców Kamilianów w 1992 roku. Według tego dokumentu misją organizacji jest niesienie wszechstronnej pomocy ludziom ubogim w duchu tradycji Kościoła według wskazań Katolickiej Nauki Społecznej. Ma być ona realizowana poprzez tworzenie wyspecjalizowanych placówek z wykorzystaniem najnowszych osiągnięć nauki i techniki oraz bezwzględnym przestrzeganiem norm Prawa Naturalnego i katolickiej nauki społecznej.

Do grona osób wspieranych należą ludzie bezdomni i zagrożeni bezdomnością, osoby niepełnosprawne, bezrobotne, z zaburzeniami i chorobami psychicznymi, osoby ubogie, w podeszłym wieku, byli więźniowie, osoby uzależnione od alkoholu i/lub środków psychoaktywnych, hazardu, dzieci oraz rodziny wielodzietne.

Obecnie misję tę KMPS realizuje prowadząc Pensjonat Socjalny św. Łazarza oraz kilka otaczających go programów min. klub pracy KAB-el, streetworking, budowę jachtu, partycypację, działalność badawczą oraz dzielnicowe partnerstwo lokalne w Ursusie. Dodatkowo od lat Misja zgodnie z innym zapisem w swoim statucie zajmuje się „postulowaniem właściwych rozwiązań prawnych”.

Niniejsza strategia dotyczy tej ostatniej kwestii. Przedstawia ona ekspercką propozycję uporządkowania oraz rozwijania działań organizacji, w wyniku których w polityce społecznej państwa zaistnieją właściwe zdaniem KMPS rozwiązania umożliwiające skuteczne wspieranie ludzi w sytuacji bezdomności i wykluczenia mieszkaniowego. Chodzi o to, aby do działań Misji ukierunkowanych na poprawę losu indywidualnej osoby np. mieszkańca pensjonatu, podopiecznego streetworkera, czy uczestnika klubu pracy dołączyć takie, których beneficjentami będą nie tylko Ci, którzy mieli szczęście znaleźć się pod opieką Misji, ale również pozbawieni tego szczęścia a znajdujący się podobnej sytuacji życiowej w kraju.

To bardzo ambitny cel. W pewien sposób był on realizowany przez Misję od momentu jej powstania np. w postaci spektakularnych akcji inicjowanych i prowadzonych przez Ojca Bogusława Palecznego. Należały do nich min. wizyty Ojca wraz z mieszkańcami na posiedzeniach Rady Warszawy, wszelkie publiczne wystąpienia na konferencjach i różnego rodzaju forach a także indywidualne spotkania z decydentami w celu znalezienia rozwiązania problemu (lobbying). Opierały się one o charyzmatyczną postawę lidera. Po odejściu Ojca Bogusława jego następcy kontynuowali próby wywierania wpływu na kształt polityki społecznej

wobec zjawiska bezdomności i wykluczenia mieszkaniowego obierając nieco inną metodę. Nadal uczestniczyli w konferencjach dodatkowo aktywnie zaangażowali się w różnego rodzaju sieci wymiany wiedzy i platformy współpracy min. Warszawską Radę Opiekuńczą dla Bezdomnych. Misja zaczęła też formułować stanowiska w oparciu o swoje doświadczenia wobec konkretnych rozwiązań prawnych i uczestniczyć w różnego rodzaju konsultacjach dzieląc się swoim zdaniem z szerszym gronem decydentów. Działania te – określane mianem rzecznictwa organizacji pozarządowej – miały charakter akcyjny, podejmowane były ad hoc w reakcji na nagle pojawiające się kwestie. Mogło to zmniejszać ich skuteczność. Strategia Rzecznictwa KMPS to propozycja uporządkowania tej działalności w celu nadania jej nowego wymiaru i zwiększenia skuteczności.

Strategia nie jest nowa – należy podkreślić, że jest oparta o wartości, które w ponad dwudziestoletniej historii Misji wyznaczały jej sposób działania. Należą do nich **poszanowanie godności** i szacunek dla każdego człowieka bez względu na sytuację mieszkaniową czy życiową w jakiej się znajduje oraz **profesjonalizm** w pracy na jego rzecz.

Inspiracje dla Strategii

Pewnym wzorem, na bazie którego sformułowana została Strategia są doświadczenia brytyjskich organizacji pozarządowych, które od lat prowadzą usystematyzowane rzecznictwo. Jego filary to:

- Rzetelna diagnoza problemu/zjawiska – prowadzenie badań określających skalę i cechy zjawisk wymagających zmian na poziomie polityki społecznej.
- Tzw. „sieciowanie” (ang. networking) – pozostawanie w stałym kontakcie z instytucjami o podobnych celach i sferach działania, wymienianie się doświadczeniami i wspólne budowanie postulatów ważnych dla rozwiązania problemu.
- Przejrzystość – uwidacznianie wszelkich działań podejmowanych w tej sprawie, tak aby postulaty organizacji były jawne i każdy obywatel mógł ocenić ich trafność/potrzebę. Integralnym elementem tego filaru jest budowanie odpowiednich zasobów w Internecie – głównym medium komunikacji między organizacjami a obywatelami.

Niektóre elementy niniejszej strategii np. silne zakorzenienie postulatów w rzetelnej diagnozie zjawiska wzorowane są na podejściu do polityki społecznej stosowanym przez Europejską Federację Krajowych Organizacji Pracujących na rzecz Ludzi Bezdomnych FEANTSA. Jednym z głównych celów tej platformy jest rzecznictwo na poziomie Unii Europejskiej. Wszelkie postulaty poparte są wynikami badań naukowych, za których prowadzenie odpowiada Europejskie Obserwatorium Bezdomności – organ specjalnie w tym celu powołany i utrzymywany przez FEANTSA.

Ponadto strategia jest oparta o doświadczenia i obserwacje autorki gromadzone podczas współpracy z krajowymi instytucjami podejmującymi działania wobec

zjawiska bezdomności i wykluczenia mieszkaniowego zarówno w ramach trzeciego jak i publicznego sektora. Obserwacje te wskazują na małą przejrzystość rzecznictwa w tej sferze. Po pierwsze organizacje pozarządowe, nawet największe nie wyodrębiają tego działania spośród innych przez siebie prowadzonych. Prawie żadna nie posiada odpowiedniego działu¹ (np. badania, polityka społeczna, rzecznictwo) na swojej stronie internetowej. Oczywiście prowadzą one rzecznictwo, jednak bardzo często działania te utrzymują w pewnej bezpiecznej tajemnicy. Dość powszechnym sposobem zabiegania o zmianę są indywidualne kontakty liderów organizacji z decydentami. Choć jest to jedno z klasycznych narzędzi rzecznictwa określane mianem lobbingu, to jednak w wersji poprawnej działanie to choć z definicji kularowe, powinno być przejrzyste. Jego celem musi być rozwiązanie problemu a nie zachowanie dobrych stosunków z decydentem. Nie można rezygnować z postulatów ważnych dla problemu w obawie przed utratą wpływów i dobrej opinii w oczach decydenta. Bardzo często zachowanie pozycji staje się priorytetem ukrywanym pod płaszczykiem „dobrej współpracy”. Stanowiska organizacji zgłaszane decydentom powinny być publicznie dostępne – tak rozumiany jest postulat przejrzystości w strategii.

Wartości bazowe i filary rzecznictwa

Wartości bazowe, na których budowana jest strategia rzecznictwa KMPS są takie same jak te przyświecającej całej działalności organizacji. W sposób szczególny podkreślone jest poszanowanie godności ludzkiej oraz profesjonalizm, ponieważ umieszczenie właśnie tych wartości w centralnej pozycji odróżnia organizację od wielu innych działających w tej sferze. Poniżej opisano co one oznaczają w przekonaniu Misji.

WARTOŚCI BAZOWE:

Poszanowanie godności człowieka: Godność która jest jedyną wartością, która nie może być ograniczona. Jest jedną z klauzul generalnych, stanowiących podstawę interpretacyjną całego systemu prawa. Pracownicy Misji traktują osoby w kryzysie bezdomności tak jak sami chcieliby być potraktowani w trudnej sytuacji. Nie oceniamy i nie krytykujemy – nasze wsparcie oparte jest na indywidualnym podejściu i diagnozie możliwości rozwiązywania problemu. Wychodzimy z założenia iż osoby które wspieramy są dokładnie takimi samymi ludźmi jak pozostała część społeczeństwa.

Profesjonalizm: Pracownicy Misji to osoby wykształcone, stale podnoszące kwalifikacje, wprowadzające do działań organizacji innowacyjne rozwiązania. W miarę pojawiających się potrzeb osób w sytuacji bezdomności w organizacji wprowadzane są kolejne projekty i zatrudniani odpowiedni specjaliści. Pracownicy udzielają się nie tylko w placówce ale także starają się kreować politykę społeczną wobec problemu bezdomności. Zadania przydzielane im są zgodne z posiadanymi kompetencjami. Wolontariusze w tym mieszkańcy wspierający działania Misji to

¹ Wyjątkiem jest Pomorskie Forum Wychodzenia z Bezdomności prowadzące na swojej stronie internetowej działy zatytułowane „Badania” oraz „Polityka społeczna”. Ich obszary jednak są nieco różne niż proponowane KMPS w niniejszej strategii.

osoby wobec których stawiane są wymagania takie jak wobec pracowników mogące korzystać z tych samych przywilejów. Pomagając człowiekowi nie wykorzystujemy innych ludzi, dotyczy to zarówno relacji między pracownikami jak relacji między pracownikiem a osobą którą stara się on wspierać.

Partycypacja: Ludzie doświadczający sytuacji bezdomności i wykluczenia mieszkaniowego są w centrum działań MISJI. Celem jest poprawa sytuacji w jakiej się znajdują – prowadzenie MISJI jest jedynie narzędziem realizacji celu. Zdarza się, że w miarę rozwoju organizacji jej prowadzenie staje się celem samym w sobie. Aby tego uniknąć Misja dba o bezwzględną drożność kanałów komunikacji między ludźmi, których ma ambicję wspierać i tymi wspierającymi. Bez względu na pozycję w jakiej znajdujemy się przychodząc do Pensjonatu jako mieszkaniowiec, pracownik, wolontariusz czy ktoś odwiedzany przez streetworkera, mamy prawo do bezpiecznego wypowiedzenia swojej opinii w sprawach związanych z funkcjonowaniem MISJI.

Dbłość o powyższe wartości jest tłem, w którym osadzone są trzy filary rzecznictwa: wiedza, współpraca, przejrzystość. Na tych filarach budowane są wszelkie działania, których celem jest kształtowanie polityki społecznej w obranym obszarze czyli tzw. cele szczegółowe rzecznictwa. Obecnie należą do nich min. dostęp osób w sytuacji bezdomności do świadczeń zdrowotnych, mieszkania wspierane jako warunek konieczny wychodzenia z bezdomności itd.

FILARY:

Wiedza: Podstawą dla tworzenia polityki społecznej musi być wiedza, rzetelna znajomość zjawiska społecznego, w kształtowaniu realiów którego KMPS chce uczestniczyć. Zabiegając o zmianę, musimy mieć do tego podstawę w wiedzy. Misja prowadzi badania nad różnymi wymiarami bezdomności i wykluczenia mieszkaniowego w sferach związanych z kierunkami działania i celami organizacji. Stosujemy zasadę „nie marnowania” informacji, które i tak zdobywamy udzielając wsparcia. Staramy się prowadzić badania oparte o konkretne dane w przeciwieństwie do badań podsumowujących opinie różnego rodzaju ekspertów.

Współpraca: Bezdomność i wykluczenie mieszkaniowe to zjawisko, którego okiełznanie wymaga zaangażowania wielu instytucji działających w ramach różnych sektorów i różnych sfer problemowych. Ich współpraca jest warunkiem koniecznym dla jakiegokolwiek zmiany w polityce społecznej. Dlatego KMPS stara się budować współpracę z interesariuszami problemu. Współpraca materializuje się zarówno poprzez uczestnictwo w federacjach i platformach jak i mniej sformalizowanych sieciach bazujących na więziach między ludźmi, dla których ważne są podobne wartości i misja.

Przejrzystość: Działania i postulaty misji względem kształtu polityki społecznej wobec bezdomności i wykluczenia mieszkaniowego są jawne. Stanowiska przedstawiane decydentom są dostępne każdemu obywatelowi za pośrednictwem strony internetowej. Zabiegi Misji o wprowadzenie zmiany są realizowane przede

wszystkim na forum platform współpracy i porozumień instytucji, podczas konferencji i oficjalnych spotkań. Przejrzystość jest priorytetem, którego nie wyprzedza konieczność zachowania „dobrych stosunków” z kluczowymi decydentami.

Cele szczegółowe rzecznictwa 2012

Cele szczegółowe rzecznictwa, zwane również kierunkami rzecznictwa to odrębne kwestie, o których rozwiązanie organizacja zabiega np. dostęp do leczenia, dostęp do mieszkań wspieranych, zmiana stereotypu osoby bezdomnej mieszkającej w przestrzeni publicznej, itd. Ogół działań prowadzonych na rzecz realizacji celu szczegółowego określamy kampanią. Strukturę kampanii nadają filary rzecznictwa (wiedza, współpraca, przejrzystość) a jej merytoryczna zawartość jest spójna z wartościami bazowymi rzecznictwa (poszanowanie godności ludzkiej, profesjonalizm, partycypacja).

W chwili tworzenia Strategii Rzecznictwa w drugiej połowie 2012 roku, oddziaływanie KMPS na politykę społeczną koncentrowało się na dwóch celach szczegółowych:

1. Zwiększenie dostępu do leczenia dla osób nie ubezpieczonych
2. Budowanie sieci współpracy wokół bezdomności i wykluczenia mieszkaniowego na Mazowszu.

Wdrażanie Strategii Rzecznictwa KMPS

Rzecznictwo ze swojej natury obejmuje działania na arenie publicznej: organizacja swoje stanowiska publikuje w mediach, kontaktuje się z decydentami i buduje poparcie społeczne dla podnoszonej kwestii. Komunikat niesiony w ramach rzecznictwa może stać się w głównym wizerunkiem organizacji w sferze publicznej. Dlatego cele szczegółowe rzecznictwa i opisująca je strategia powinny być ściśle skorelowane z ogólną strategią działań organizacji. Obecnie KMPS nie posiada takiej strategii. Kierunki rzecznictwa zostały wskazane na podstawie analizy prowadzonych działań. W przyszłości kierunki rzecznictwa powinny być przedmiotem postanowień dotyczących strategicznego rozwoju organizacji.

Strona internetowa „Polityka społeczna”

Integralnym elementem Strategii Rzecznictwa KMPS jest zbudowanie strony internetowej KMPS poświęconej rzecznictwu zatytułowanej „Polityka społeczna”. Na stronie publikowane są bieżące informacje o prowadzonych kampaniach w porządku filarów rzecznictwa wskazanych wyżej. Filar WIEDZA zawiera wszelkie informacje dotyczące natury problemu, diagnozy sytuacji i badań które stoją za nimi, filar WSPÓŁPRACA wskazuje na sojuszników i interesariuszy, z pomocą których kampania jest prowadzona, a PRZEJRZYSTOŚĆ pozwala na opublikowanie wszelkich dokumentów związanych z działaniami KMPS min. informacje o spotkaniach z decydentami, notatki z treścią spotkań i wszelkie sprawozdania.

<http://www.misja.com.pl/polityka-spoeczna/>

Opracowanie: Julia Wygnańska, lipiec 2012

Strategia Rzecznictwa KMPS powstała w ramach realizacji projektu pt. „Wzmacnianie systemu przeciwdziałania bezdomności na poziomie organizacyjnym (KMPS), ~~metropolitalnym (Warszawska Rada Opiekuńcza dla Bezdomnych)~~ oraz wojewódzkim (współpraca mazowieckich interesariuszy)” dofinansowanego ze środków Wojewody Mazowieckiego w ramach konkursu dla organizacji pozarządowych w 2012 roku.